

C 64 MAGAZIN

zpravodaj Commodore 64 klubu Vlčnov

Zvláštní příloha zdarma: Nabídka produktů CPC Software
 Test grafických editorů I. část
 LANGUAGE STUDIO - nový jazykový program
 Mayhem in Monsterland, Fred's Back II
 Zimní olympiády - od Winter Games až po WSS '92

uprostřed čísla
 strana 2
 strana 9
 strana 8
 strana 9

Užšení Čtenářů,

těsně před vypuknutím prázdnin a letních dovolených k Vám přicházíme s novým číslem našeho klubového zpravodaje, abyste si na své prázdninové cesty mohli do kufru přibalit i aktuální čtení o C 64. A věřte, že bude o čem číst. U rubricy software jsme se konečně odhodlali k testům grafických editorů, první část si můžete přečíst už v tomto čísle. Neminou Vám ani tipy na zajímavé programy Giga Cad 2.0, Workbench a další. Dozajista největším hitem letošního léta i roku bude program LANGUAGE STUDIO, o kterém si můžete přečíst v rubricy Softwareové novinky. U hardwarové rubricy Vám poradíme, kde koupíte zdroj pro C 64 nejlépeji a dozvíte se zde i jiné zajímavosti. Nechybí ani Tipy a Triky, tentokrát spojené pro hráče i programátory. Z tohoto čísla budou mít jistě radost i herní fandové - 28 recenzí her je zatím našim rekordem v počtu recenzí na číslo. A obsah uzavírá tradičně nabídka C 64 klubu, ve které dozajista každý najde něco zajímavého. U tomto čísle navíc naleznete i přílohu firmy CPC Software, takže toto číslo má celkem 20 stran!

Rozhodli jsme se letos vydat dvě čísla o dvanácti stranách místo původně slibovaných tří čísel o osmi stranách. Ale vy na tom můžete jenom ušlélat - zmenší se počet úvodních stran i nabídka C 64 klubu a tím více místa zůstane pro recenze, návody a testy programů her a hardwaru. Možná jste si všimli i částečného zmenšení písma a zároveň jeho zkvalitnění; zkrátka děláme co můžeme, abyste i na menším počtu stran dostávali tolik informací, na kolik

jste už zvyklí z UIEWU. Příjemné čtení Vám přeje

Petr Pavelčík, šéfredaktor

Hitparáda

zašlete nám i svůj žebříček pěti her!

1. CREATURES
2. FRED'S BACK II
- 3.(1) MANIAC MANSION
4. LOCOMOTION
- 5.(8) MOONFALL
6. WINTER SUPERSPORTS'92
7. MAYHEM IN MONSTERLAND

Co bude přístě?

Grafické editory 2. část, Softwareové tipy, Softwareové novinky, Tipy a Triky, FCIII: Co v návodu nebylo II. (pro uživatele a programátory v Basicu), FCIII: Co v návodu nebylo III. (pro programátory v Assembleru), Language Studio kontra LanDi 2.0, Troils, Fred's Back III, Zak Mc Cracken, Creatures II, Blinky's Scary School, Decstone, Johnny Quest II, Table Tennis, Karmalž Cup, Ghostbusters II, Hotel Manager, Chuck Rock, SWIU...

CS TEXT nebude

Ue UIEWU 4/93 jsme Vás informovali o připravovaném textovém editoru CS TEXT od slovenské firmy Billa. Tyto informace jsme převzali od známé firmy Comotronic, která připravovala jeho distribuci v České republice. Ale bohužel firma BILLA letos oznámila změnu obchodních zájmů a program CS TEXT nedokončila. Je to určitě škoda, zvláště když její už u nás prodávané produkty (Fonteditor a Plotbasic II) mají dobrou kvalitu.

Kancelářské stroje, a.s. Zlín Vám nabízí

Účpočetní techniku, příslušenství, instalaci, servis, leasing.

Např. počítače 486SX/25,4MB RAM, SUGA monitor od 34.800, Notebooky CARI 486DX/33 od 62.700, tiskárny Epson LX-100 od 5.400, tiskárny STAR LC-20 od 4.800, diskboxy 5.25/100 od 146. Ceny jsou uvedeny bez DPH. Uvedené konfigurace jsou pouze namátkové; zboží můžeme dodat prakticky v libovolné konfiguraci dle přání zákazníka.

Dále nabízíme: Kazety do tiskáren EPSON a STAR, disky 3.5" i 5.25", myši, tabulační papír, tabule, amatérské radiostanice, software pro PC, psací stroje elektronické i mechanické, kalkulátory, digitální diáře, notebooky, tiskárny NEC, tiskárny Hewlett Packard, automatické podavače papíru, kopírky, pokladny, telefony, faxy, váhy, kancelářský nábytek.

O podrobný ceník si napište, nebo nás navštivte na adrese: Kancelářské stroje, pobočka Uh. Brod, bří Lužů 122, 688 01 Uh. Brod. Tel/fax 0633/3115

C 64 MAGAZIN. Zpravodaj Commodore 64 klubu Vlčnov. Ročník II, dvojčíslo 2+3. Uydává Commodore 64 klub Vlčnov, šéfredaktor Petr Pavelčík; Redakce Petr Slíva, Jan Kříž. Adresa redakce: 28 Mjna 933, 687 61 Vlčnov. Toto číslo vyšlo 1. července 1994. Sazba provedena redakcí na počítači Commodore 64 pomocí DTP programu Printfox. Tisk Kancelářské stroje Zlín, pobočka Uh. Brod. Příští číslo vyjde v Mjnu 1994.

Grafické editory

1.část

Ve UIELWU 3/93 jsme Vám představili nejznámější počestěné a české textové editory. Další široce využívanou skupinou softwaru na C 64 jsou editory grafické. Proto v tomto a příštím čísle bude část rubriky softwaru zasvěcena právě jim. A protože u graf. editorů obvykle nepotřebujete českou diakritiku, tak je výběr široký.

Grafické editory se dělí do dvou podskupin: na programy malovací (např. Art Studio, Hi Eddi+, Geopaint), které obvykle umožňují práci s barvou a s každým jednotlivým pixelém obrázky, a na programy objektové (např. Giga Cad, Giga Cad 2.0, CAD 64), které pracují s vektory a 3D grafikou a hodí se pro návrhy různých technických součástek, využijí je i architekti. Je to vlastně elektronická náhrada výsovacího prkna. My se budeme věnovat první skupině, která je na C 64 rozšířenější a používanější než objektové programy. Pro jejich profesionální využití je totiž potřeba vlastnit nějaký rychlý počítač, např. C 128 (4 MHz) nebo PC kompatibilní počítač.

Po dlouhém rozvažování, které malovací programy Vám představit, jsme se rozhodli pro kombinaci kvalitních a rozšířených, i když starších programů a několika nových a účinných, ale zatím nepříliš známých editorů. U tomto čísle Vám tedy představíme Art Studio 2.0, Picasso 64, Printfox, Koala Painter I,II, Hi Eddi+, Amica Paint a Starpainter a příště Hires Studio, Giga Paint, Geopaint 2.0 a Eddison. Rozhodli jsme se tentokrát v hodnocení postupovat systematictěji než u textových editorů a tak si u krátkého slovního představení každého z editorů ušimáme především zvláštností oproti ostatním malovacím programům. Na konci seriálu pak otiskneme tabulku, kde všechny důležité parametry (např. velikost grafické paměti, rychlost a komfort ovládní, vstupní periférie, tisk, standardní funkce, zvláštní funkce) obodujeme ve škále od jednoho do deseti bodů. Tak získáte rychle představu o možnostech jednotlivých programů. Ale nyní už blíže k prvním sedmi editorům.

Art Studio 2.0

Je vlastně vylepšenou verzí programu Art Studio. Mezi jeho velké přednosti patří především podpora ovládní myši i joystickem, schopnost práce u multicolor módu, komfortní fonteditor s možností nadefinovat si libovolnou (tedy i českou) znakovou sadu a potom ji uložit. Také standardní funkce, jako je kreslení od ruky, spray, vzory pro vyplňování obrázků, různé tužky, kreslení linek, pravouhelníků, trojúhelníků a kružnic jsou velmi dobré a rychlé. Chybí jen kreslení elipsy. Také textové funkce s různými modifikacemi písma a způsoby psaní je výborná. Možnosti operací s okny přesahují možnosti většiny jiných editorů. Nechybí ani zvětšování, zmenšování. A konečné možnost práce s kazetou a rozsáhlé diskové menu činí z programu jeden z nejlepších grafických editorů vůbec. Co se týká tisku, tak program umožňuje sice tisk v různých velikostech, nechybí ani funkce přepracovaného tisku, avšak Art Studio neumí tisknout s tiskárnami Centronics. Ale protože je pomocí utility Hi Eddi convert kompatibilní s Hi Eddi+, tak si obrázky můžete na tiskárnu Centronics vytisknout přes tento program. Nevýhodou je malá graf. paměť (pouze jedna obrázek = 1/8 strany A4). Program se ovládá komfortně pomocí roletových menu a patří mezi PD programy.

Picasso 64

Tento chudší příbuzný Art Studio v sobě nezapře své stáří. Umí pracovat pouze s kazetou. Ovládá většinu ze standardních funkcí jako je kreslení od ruky různými druhy štětců, kreslení různými barvami, kreslení linek, čtyřúhelníků či kružnic. Umí také vyplňování ploch různými barvami, ale žádné vzory zde nenajdeme. Umožňuje i funkci text v grafice, i když o češtině či modifikacích znakové sady si můžeme nechat jen zdát. Zajímavá je funkce změny barev obrázku. Program se ovládá pomocí joysticku z menu, většina kreslicích funkcí je celkem rychlá, nepočítáme-li kreslení čtyřúhelníků a kružnic. Tímto ovšem účet kladů končí. Záporů je mnohem více - žádné nadstandardní funkce, malá grafická paměť (1/8 A4), chybí operace s okny a funkce ZOOM, program nemá tiskový výstup. Obrázky tudíž mohou tisknout jen majitelé FCII,III. Tyto základní nedostatky neumožňují ani poloprofesionální využití. Také Picasso 64 patří mezi PD programy.

Printfox

O tomto mini DTP systému jsme se podrobně rozeptali už ve UIELWU 3/93, proto nyní jen krátce: Grafický editor disponuje velkou grafickou pamětí (1/2 A4), nepostrádá standardní funkce (kromě kreslení elips a vzorů pro vyplňování obrázků). Díky vestavěnému text. editoru můžete s textem provádět prakticky libovolná kouzla, a to i v češtině. Konečně byl tento zpravodaj zpracován v Printfoxu, takže jeho kvality můžete lehce posoudit. Nechybí ani spríte-editor, ZOOM či operace s okny. Printfox tiskne se širokým spektrem tiskáren, a to i v HLQ kvalitě. Můžete využívat i znakový editor a velké knihovny obrázků. Budete zde ale postrádat rozšiřující funkce, vícebarevné kreslení a ovládní přes MENU, protože zde musíte všechny příkazy zadávat klávesnicí. Cena tohoto legendárního produktu fy Scantronik se u nás pohybuje kolem 1500,- Kč a výhradním dovozcem je firma Comotronic.

KOALA PAINTER I,II

Oba tyto programy nepatří mezi nejnovější, jejich stáří je 10 let. Pracují v Multicolor módu, což sice znamená hrubší rastr jen 160x200 bodů, ale také široké možnosti práce s barvou. Editor disponuje všemi standardními funkcemi, ale chybí příkaz text v grafice. Je zde zastoupena i funkce Undo, z nadstandardních funkcí pak operace s okny, možnost kreslení vyplněných obrazců a symetrické kreslení. Program nabízí pro kreslení 16 základních barev, kromě toho si můžete namíchat i jiný odstín. Všechny příkazy ovládáte pohodlně z menu, program disponuje dvěma grafickými obrazovkami. Koala II má navíc ještě tu vlastnost, že kromě operací s diskem můžete pracovat i s datasetem. Program nemá bohužel přímý tiskový výstup a tak musíte pro tisk provést hardcopy obrazovky (např. s FC III).

Hi Eddi+

Tento malovací program patří vedle Art Studia a Printfoxu k těm nejoblíbenějším a nejrozšířenějším. Pracuje v Hires módu a disponuje až sedmi grafickými obrazovkami v černobílém módu. Černobílý mód znamená, že můžete nakreslit obrázek jen jednou barvou, podobně jako v Printfoxu. U barevném módu můžete použít více barev. Editor je kompatibilní s Printfoxem, má všechny jeho příkazy a ještě mnohé navíc. Umožňuje i funkci text v grafice, definování vlastních znakových sad, otáčení textu atd. Z rozšiřujících příkazů stojí za zmínku rozsáhlé možnosti práce se sprity, operace s okny (otáčení, zrcadlení, překrývání, kopírování, logické operace...). Hi Eddi+ má základní animační možnosti (možnost promítání čtvrtobrázků v rychlém sledu za sebou). Editor je kromě Printfoxu kompatibilní i s Doodle, Blazing Paddles, Koala Painter a Paint Magic. Umí přebírat obrázky i z Art Studia. Hi Eddi+ také spolupracuje s tiskárnami Epson i Commodore kompatibilní, umí i HLG kvalitu tisku. U spolupráci s programem scroller umí ovládat šest obrazovek jako jednu grafickou plochu a jako takovou ji i tisknout. Naraz tak můžete nakreslit obrázek o velikosti 3/4 A4. Program se dá vedle klávesnice ovládat i přes menu, to ale máte pak k dispozici jen 5 obrazovek.

Starpainter

Je kompatibilní s txt. editorem Startexter. Ovládá všechny standardní funkce, jako jsou elipsy, vyplňování obrazců atd. Má také velmi pěknou paletu vzorů pro vyplňování. Pracuje v módu Hires a jen s jednou barvou. Na obrazovce vidíme kromě 1/9 výřezu grafické paměti také ikonu se zvoleným módem, pravičko pro přesné rýsování, paletu vzorů a informační okno. Starpainter disponuje také funkcí text v grafice s možností natažení externí znakové sady a má pěkný sprite editor. Bohužel se všechny příkazy musí zadávat přes klávesnici. Editor komunikuje s tiskárnami Commodore a kompatibilní. Disponuje 4 kompletními Hires obrazovkami, což je vlastně 1/2 A4.

AMICA PAINT

Toto je jeden z nejlepších dostupných programů, co se množství funkcí týče. Disponuje dvěma grafickými obrazovkami a umí pracovat v Hires stejně jako v Multicolor. Dokáže zpracovat obrázky ve formátu Koala Painter a poradí o programu, který byl uveřejněn v 64er je kompatibilní i s Printfoxem. Amica Paint podporuje myš i joystick, všechny příkazy se zadávají přes klávesnici, ale jejich přehled je naštěstí vidět v systému menu. Amica Paint je německý program a tak všechny hlášky i názvy funkcí v menu jsou bohužel psány německy. Je to škoda, protože našinec je ze zahraničních programů většinou zvyklý na angličtinu. Kdo neumí německy, tak sice není ztracen, ale je nucen pracovat metodou pokusu a omylu, ježto čs. manual není k dispozici. Totéž je jedna z mála vad na kráse tohoto jinak super programu.

Editor v rámu graf. obrazovky ukazuje několik základních údajů - polohu kurzoru, nastavenou funkci, hlášky systému, barvu, na níž ukazuje kurzor. Standardní funkce jsou zastoupeny kompletně, také paleta rozšiřujících funkcí je pestrá: elipsy, kosočtverce a kosodélníky, vyplňované obrazce, sprays, kruhové a eliptické výseče a úseče, kreslení jednoduchých 3D objektů, zoom, kontury, čárkované linky, operace s okny, barevná inverze, překrývání. Amica Paint má výbornou textovou funkci - velké písmo, tučné, kurzíva. S napsaným textem můžete provádět nejrůznější kouzla - postavit je do libovolné perspektivy, otáčet, provádět 3D efekty, nabílit na válec. Totéž lze udělat s libovolným obrázkem. Program disponuje dvanácti vzory pro vybarvování, další si můžete libovolně definovat. Tyto vzory pak využijete nejen u vyplňování, ale i při kreslení jednoduchých kreseb - ta se pak zobrazí částí daného vzoru. Program bez problémů tiskne s tiskárnami Commodore, ale bohužel v PD verze je tiskový výstup vyřazen z činnosti. Proto je tisk nutně provádět z FCIII. A perlička nakonec : Amica Paint ovládá i makra (tj. tvorbu grafických makropříkazů, které pak lze uložit na disk) a svede dokonce i diashow! (FR)

FONT MASTER II

Zetec 1985,D

Font Master II integruje výkonný balík programů pro textové zpracování. File translator dovoluje přejímat texty ze Speedscriptu, Easyscriptu, Paperclipu a dalších text. editorů. Char set Creator slouží pro vytváření nových typů znakových sad. Font Creator se používá na úpravu a tvorbu nových fontů. Samotný text. editor - World processor - je velmi výkonný. U textu můžete použít libovolné množství znak. sad. Na disketě je asi 30 připravených znakových sad včetně řecké, hebrejské, ruské a keltské (!). Samotný editor pracuje v text. módu a ovládá veskeré operace s bloky, hledání i nahrazování slov. Různé formy písma do textu zadáváte pomocí řidičích znaků - umí např. pica, elite, rozšířené, mikro, tučné, subscript, superscript, inverzní. World processor může text před tiskem přeložit do grafiky, abyste se podívali na jeho podobu. Pomocí Font Creatoru si můžete nadefinovat i české znakové sady a potom je používat ve svých textech. Jedinou slabinou programu je tisk - i přes svoje stáří sice podporuje množství různých interface a tiskáren (i Okidata, Epson, Star) ale vybrat vhodnou kombinaci interface a tiskárny tak, aby tiskl, je někdy opravdu horor. Každopádně s tiskárnami Commodore kompatibilními (MPS801,903, UC1325-6 tiskne bez problémů. Na disketě jsou i textové demo soubory v angličtině.

GIGA CAD v 2.0

Markt & Technik 1986,D

Na tom, že existuje další verze programu GIGA CAD, jistě není nic zvláštního. To také není důvod, proč jsme tento program do našich tipů zařadili. Skutečným důvodem je to, že jsme se o objektivně orientovaných grafických editorech ještě pořádně ve UIElwu ani Magazínu nezmínili. Základní otázka tedy zní: Jak se liší pixelové orientovaný kreslicí program od objektového?

Pixelové (pixel=1 bod obrazovky) orientovaný program (malovací), např. Art Studio, Hi Eddi+, Koola Painter, sestavuje obraz bod po bodu - "maluje". Na obrazovce stejně jako na malířském plátně se ukládají barevné oblasti podle představ tvůrce. Práce s takovým programem je velmi jednoduchá. Kreslíme jako na papír. Např. kruh takový program chápe jako tečky roztroušené po obrazovce. Pokud jej budete chtít vymazat, tak to nepůjde tak snadno jako jeho nakreslení. Program si totiž pamatuje nanejvýš stav obrazovky před aktuální operací (= funkce UNDO). Proto také nemůžete bez následků obrázek zmenšovat a zvětšovat. Pokud velký obrázek - např. pavučinu - zmenšíte na velikost jednoho jediného bodu obrazovky, tak po opětném zvětšení dostanete jeden velký čtverec - zvětšený bod obrazovky.

Naproti tomu objektový program pracuje s vektory - úsečkami s definovanými koncovými body. Právě sem patří všechny verze programu GIGA CAD, majitelé datasetů mohou používat jednodušší program CAD 64. Úsečky pracují s bodem, čarou, kruhem, krychlí nebo pavučinou jako s jediným objektem s definovanými vlastnostmi. Např. kruh je určen poloměrem, souřadnicemi středu. Proto také i po zmenšení a následném zvětšení dostaneme původní obrázek se všemi podrobnostmi. Na druhé straně i když obrázek zvětšíme tak, že přesahuje obrazovku, tak si program jeho souřadnice stále pamatuje a je možné ho i takto vytisknout. Objektové programy mají samozřejmě i své nevýhody - složitější ovládní, nemůžeme kreslit od ruky, program běhá pomaleji (zvláště na počítači, jako je C64 - s 64K RAM a 1 MHz). Např. pro nakreslení plakátu je malovací program určitě lepší. Naproti tomu pro narýsování strojírenského výrobku si určitě zvolíte objektový program. Ostatní zjistíte, když si to sami vyzkoušíte.

Ale zpět ke GIGA CAD 2.0. Tento program je velmi podobný původnímu GIGA CADu, můžete kreslit 3D objekty, otáčet je, zvětšovat, zmenšovat. Samozřejmě jsou pozdější korektury obrázků. Můžete kreslit i šrafované obrázky (až 192 šrafovacích vzorů!), kde typ šrafování závisí na umístění zdroje světla. Ten můžete libovolně otáčet... Program umožňuje i výrobu a promítání 3D filmů (24 obr./s!), má výbornou funkci hardcopy (je schopen tisknout až v rozlišení 1000x640 bodů!). Zároveň je jen menší rychlost práce a složitější ovládní. S GIGA CAD 2.0 můžete pracovat i podle originální české příručky ke GIGA CADu.

Geos LG

Berkeley Softworks 1988,OS Geos

Většina majitelů tiskáren dozajista ví, že jejich tiskárna tiskne v režimu Draft hustotou 60 dpi (tiskárny Commodore) a nebo 80 dpi (tiskárny Centronics). U módu NLQ je to potom 120 dpi. Ale možná nevíte, že 9jehličkové tiskárny Centronics dokáží tisknout kvalitou až 240 dpi (!), kde se využívá nejvyššího možného rozlišení 1920 bodů na řádek. Tato kvalita se už přibližuje kvalitě tisku na laserové tiskárně (300 dpi) a může být výhodou tím, jak tisknout vysoce kvalitní dokumenty na levných jehličkových tiskárnách. Ovšem možnost takto kvalitního tisku je podmíněna existencí příslušných podpůrných programů. Proto také příslušné drivery podporující vysoce kvalitní tisk vyvinula pro svůj známý operační systém GEOS firma Berkeley Softworks. U nás jsou dostupné dva - Geos LG a Epsonlaser 21. Ovšem druhou stranou mince 240 dpi tisku zůstává velké opotřebení pásek do tiskáren.

Workbench

Thomas Langenkamp 1990,D

Workbench je známý oper. systém na počítačích Commodore Amiga. Nyní máme možnost podobný operační systém vyzkoušet i na Commodore 64. Workbench je podobně jako Geos grafické uživatelské rozhraní. Šedce systému je Desktop s podobným uspořádáním, na jaký jsme zvyklí z Geosu. Ale soubory tu v obsahovém listě neleží jen tak náhodně, ale jsou rozděleny do skupin. Neměly by ani roletová menu a odpadkový koš. Dobrý dojem z Desktopu a pomocných programů (např. Notebook, Clock, Calculator, Icon editor) kazí zejména grafický editor systému - Supraart. Disponuje pouze standardními funkcemi, má jen jednu grafickou obrazovku, neumí barvu, roletová menu nejsou šťastně řešená. Textový editor - Supratext: je na tom mnohem lépe, ale nemožno volit si font ho odsuzuje pouze k psaní německých textů. Pro běžného uživatele namířeného Geosem bude Workbench asi jen těžko rovnocennou alternativou. (PP)

LANGUAGE STUDIO

CPC Software 1994,D (K se připravuje)

Firma CPC Software je u nás známá především svým produktem LUNI 2.4 z roku 1992. Zůstala věrná svému zaměření na výukové programy a letos přinesla novinku - systém programů na výuku angličtiny a němčiny - LANGUAGE STUDIO (dále LS). Sehraný tým deseti lidí na něm pracoval celých 12 měsíců, protože chtěli pouze dokonalou kvalitu. A o tom, že se jim tento záměr vydařil, svědčí kromě velkého zájmu i tento článek.

Základní disketa se skládá ze čtyř hlavních programů. Je to Manager, který plní podobnou funkci jako Desktop u Geosu - např. nastavení času, DOS příkazy, informace, natažení aplikací. Manager disponuje mj. i funkcí "natahnout rozšířený disk", což umožňuje prakticky neomezenou programovou rozšiřitelnost systému.

Dominantní místo v balíku má LUNI 3.0. Jak už říká název, jedná se o podstatně zdokonalenou verzi programu LUNI 2.4. Mezi jeho výhody patří např. česká diakritika, módy pro důkladné systematické zkoušení i pro zběžné rychlé opakování, oboustranné učení libovolné lekce, možnost natažení dalších slovních zásob, rozeznání až šesti čs. ekvivalentů jednoho cizího slovíčka, pamatování nezodpovězených slov při zkoušení. Program disponuje slovní zásobou z oblíbených učebnic angličtiny nebo němčiny pro jazykové školy I. a II. díl. Slovní zásoba pro každý jazyk je asi 2200 slov a kolem 200 frází. Výuka a zkoušení frází probíhá pomocí programu Friend 2.0, který je zároveň dalším programem v balíku. Podobá se funkci i ovládním programu LUNI 3.0.

Posledním programem v základním balíku je Dictionary 2.0, neboli oboustranný slovník. Tento program má velmi moderní řešení ovládní vstupu - způsobem, jaký známe jen z FC III nebo Geosu. Obsahuje stejnou slovní zásobu jako LUNI 3.0. U módu hledání cizího slovíčka umí slovník rozlišit až 6 čs. ekvivalentů cizího slova, což velmi zvyšuje praktické uplatnění slovníku. Nechybí ani možnost listování slovníkem podle lekcí či podle abecedy. Ze všech tří aplikací se můžete samozřejmě kdykoliv vrátit zpět do manageru. Programy by se snad dala vytknout jediná věc - malá velikost slovní zásoby. Ale autoři prohlašují, že nevytvořili "výukový" slovník, ale program pro výuku jazyků. A oněch 2200 slov stačí na více než dva roky výuky. U tomto bodě s nimi musím souhlasit. A pokud ještě řeknu, že si brzy budete moct přikoupit i další slovní zásoby pro LS, tak uvedený nedostatek je málo podstatný.

K balíku se dodává i velmi podrobná příručka ve stylu příruček k FC programům. Je to jediná z nejpodrobnějších českých příruček, které jsem vůbec kdy četl (podobá se příručce k FCIII). Postupně Vás provede od natažení programu, přes obecné ovládní, podrobný popis všech čtyř programů, kompatibilitu a jazykové příručky ke všem slovním zásobám až po návod jak se učit jazyk pomocí Language Studia a přílohy s obložením české a něm. klávesnice, chybová hlášení atd. Cena angl. nebo něm. verze zákl. diskety se pohybuje kolem 220 Kč, na nákup obou verzí naráz se poskytuje sleva. Po naší dohodě s CPC Software dostanou členové našeho klubu cca 10% slevu na základní disketu. Stejnou slevu dostanou na LS i majitelé LUNI 2.31 a 2.4 jako upgrade na tyto programy.

Ale CPC Software nepřipravila pouze LS, nýbrž začala pracovat i na rozsáhlá softwarové podpore pro tento systém. Ve vývoji jsou další anglické a německé slovní zásoby, podpory pro výuku gramatiky, programy pro výuku čísel, datumů, času, hodin a také program English in pictures, kde se objevují prvky multimediálních aplikací. Takto rozsáhlá podpora je velmi neobvyklá a známe ji pouze z Printfoxu a Geosu (fonty, obrázky, utility, aplikace) a z různých PC programů. Jako by to nebylo dost, tak CPC Software navíc chystá i exkluzivní magazín pro majitele LS, kde budou uváděny popisy, recenze a testy nových programů i slovních zásob pro LS, tipy a triky pro LS, recenze herních novinek. Tento magazín budou uživatelé LS dostávat zdarma (!).

LANGUAGE STUDIO je bezpochyby nejlepším originálním českým programem pro výuku jazyků, který byl v roce 1994 uveden na trh. Patří také mezi nejlepší původní jazykové programy pro C64 u nás vůbec. Zda je úplně nejlepší, to musíte posoudit sami. (PS)

Program k otestování zapůjčila firma CPC Software

MUSIC TAPE COLLECTION #1-#3

KEVIN 1993,K-D

Možná se podivíte, jak zapadá do rubriky novinek hudební demo, kterých přece vznikají každý rok desítky? Ano máte pravdu. Jenomže tato situace platí u diskrajův. Ale oněch 40% uživatelů, kteří mají jen datasette, určitě uvidí něco nového. KEVIN, to je vlastně polský programátor Grzegorz Bogucki. Přinesl nám tedy v částech #1 až #3 výběr z největších hitů i méně známých písní populární hudby v r. 92-3. Na majitele datasetů i disketových jednotek už čeká 30 songů. I když nejsou digitalizované, tak mají dobrou kvalitu. (PS)

PLOTBASIC II

Billa 1993-4,K-D

Tento výborný program je určen pro spolupráci se všemi dostupnými plotry, které lze u nás k C 64 připojit (ALFI, Minigraf, NV4140,4150). Je to u podstatě textový editor s možností volby libovolné velikosti a sklonu písma. K dispozici na kazetě/disketě jsou i fonty s česko-slovenskou diakritikou. Mimo módu texteditor umí program mód, ve kterém se C 64 změní na psací stroj. Paměť C 64 je pak využívána jako buffer, kde je možné uložit až 8000 kroků plotru. Program distribuuje v České republice firma Comotronic a cena je 290 Kč. (PP)

Diskdrayv na 1.6 MB

FD 2000 od americké firmy CMD je mladší sourozenec disketové jednotky FD 4000, o které jsme Vás informovali ve UIELU 3/93. Tato disketová jednotka, jejíž uněší provedení je shodné s typem FD 4000, umí formátovat 3,5" diskety HD i DD. U DD formátu je kompatibilní s disketovou jednotkou 1581 (790 KB), disketu můžete rozdělit i na části odpovídající UC1541 (170 KB) nebo UC1571 (340 KB). Tato jednotka umožňuje práci i pod CP/M, pomocí dodávaných driverů je kompatibilní s GEOSem. Cena tohoto diskdrayvu je asi o 1.600 Kč nižší, než cena, za kterou můžete koupit FD4000. FD2000 stojí tedy 8.900 Kč a výhradní dovozce pro ČR je firma Comotronic (adresa viz dole).

C 64-II unavený?

Možná se podíváte tomuto titulků, ale věřte, že je naprosto oprávněný. Potvrdí to jistě všichni, kteří pracovali s novějším C64-II i starým C64-I. Při vývoji nové verze počítače Commodore 64 byla totiž firma Commodore vedena snahou ušetřit a zároveň zmodernizovat design počítače. Úspěškem byl počítač, jehož zvukové možnosti jsou o stupeň horší než u C64-I. U C64-II bylo použito vyššího stupně integrace obvodů a hardware se zásadně změnil. SID (Sound Interface Chip) tak sice pracuje pouze s jedním napájecím napětím, ale došlo také ke změně filtračních kondenzátorů. Na starém C64 výborně zpracovaný zvuk tak na novém stroji zní jako unavený skřipění. Obzvláště markantní je to u her s dokonalou hudbou, jako je např. Giana Sisters. S tím se buhužel nedá nic dělat a majitelé C 64-II se musí smířit s tím, že za nižší cenu koupili méně hudebně nadaný počítač. Ale přesto...spousta ostatních kladů zůstává. A stojí za to jich využít.

Harddisk pro C 64

U počítačů PC je harddisk věcí běžnou a přímo nepostradatelnou. Ale majitelé osmibitových počítačů o něm mohou pouze snít - s výjimkou jedné skupiny; a totiž majitelé Commodore 64. Není náhoda, že americká firma CMD vyvinula harddisk právě pro náš počítač. C 64 je totiž nejrozšířenější 8bitový počítač na světě. Také další podmínky - softwarové i hardwarové vybavení - mluví pro C 64. Uzpomeňte si jen na GEOS nebo produkty firmy Scantronik. A samozřejmě je tu velké množství dalšího softwaru, her a dem. Každoročně k nim přibývají stovky dalších titulů.

Harddisk si můžete koupit už od roku 1991. Jedná se o plnohodnotný harddisk pro sběrnici SCSI. Jeho součástí je softwaru pro spolupráci s C 64. Tento harddisk se dodává v konfiguraci 20, 40 85 nebo 200MB a je kompatibilní s produkty Scantronik a GEOS. Může také simulovat UC 1541... Má zabudované hodiny reálného času, je rychlejší než 1541 a využívá adresářů se stromovou strukturou. Po změně systému je dále využitelný na PC. Jediným nedostatkem se zdá cena, která se pohybuje okolo 20.000,- Kč. Výhradním dovozcem harddisku, stejně jako dalších výrobků CMD a Scantronik je firma Comotronic.

Pokazil se Uám zdroj?

Závada na zdroji k počítači nebo disketové jednotce bývá nejčastější příčinou nefunkčnosti počítače. Při výkyvech v naší energetické síti není divu. Originální zdroj je totiž slabě dimenzován a tak na sebe pohroma obvykle nedá dlouho čekat, zvláště když necháváte zdroj v síti přes noc. Naštěstí máte možnost zakoupit si zdroj nový, který je pro naši síť dostatečně dimenzován. Ovšem cena, za kterou tento zdroj seženete, se může různit. U většina firem jako Comotronic, 3C, JRC je nabízí za cenu kolem 1000 Kč. Ovšem nabízí se možnost nakoupit zdroj podstatně levněji, pokud si jej objednáte přímo u výrobce. Ten navíc zajišťuje i servis. Uzhledem k tomu že výrobce není plátc DPH tak rozdíl v cenách je ještě markantnější a můžete ušetřit kolem 40% z ceny. Zdroj k C 64 stojí kolem 630,- Kč a zdroj k diskdrayvu asi 670 Kč. A pokud si objednáte více kusů, můžete ušetřit i více. Zdroje objednávejte na adrese Petr Sauer, Daškova 3074, 143 00 Praha 4. Telefon 02/401 22 67.

Adresy, o které si píšete

Ve většině dopisů od členů našeho C 64 klubu, kde nás žádáte o radu, obvykle chcete adresu nějaké opravy počítačů Commodore a příslušenství. Až doposud jsme Uám tyto adresy zaslali v dopisech; ale vzhledem k tomu, že takových žádostí je stále více, tak jsme se rozhodli adresy a telefonní čísla několika opraven zveřejnit. Proto už nebudeme na Vaše žádosti o zaslání adresy odpovídat; každý má možnost si je přečíst v časopise. Autorizovaný servis zajišťovala až donedávna firma A-B-Comp (K Botiči 5, Praha 10). Nyní se ale šíří zvěsti, že A-B-Comp zkrachoval a tak Uám nabídneme i adresy jiných opraven: A&B Elektronika, Benešovská 38, Praha 10. Tel. 02/735362 Servis Commodore, Milan Kleibl, Cihlářská 18, 695 03 Hodonín. Tel. 0628/514 kl.238 13-14 hod.

Doporučujeme Uám si opravu počítače či diskdrayvu nejprve domluvit telefonicky, neboť částka za opravu může být cokoli mezi 500-2000 Kč.

A ještě jednu adresu na závěr. Píšete nám také, že když děláme recenze různých orig. programů, tak máme uvést i adresu, kde se tyto novinky dají koupit. Něco můžete koupit přímo u klubu, něco např. u firmy Comotronic. Firmu Comotronic jsme už ve UIELU i MAGAZINU zmínili (Printfox, Geos 2.0, FD2000,4000, HD...). Tento nejvyšší český distributor orig. zahraničních programů i hardware má prodejnu v Dolnomlýnské ulici č.2, 787 01 Šumperk. Na stejné adrese si můžete cokoli objednat i na dobírku.

Tipy & Triky

Obnova programu po RESETU

POKE 2050,10: SYS 63456 (RETURN). Nyní už stačí jen LIST.

SIM CITY

Pokud jste zrovna ve finanční tísní, stiskněte klávesu F1 a hned máte 4000 liber, tak jako na začátku.

Ladění programů

Následující prográmek je uložen v Zero page a slouží k pohodlnějšímu ladění programů (nemáte-li FCII,III). Po spuštění se aktivuje a sám smaže. Aktivovaná rutina se smaže při RESETU. Listing je po aktivaci možno kdykoli zastavit stisknutím CTRL, C, nebo SHIFT.

```
10 FOR J=679 TO 698: READ K,: POKE J,K: NEXT
```

```
20 POKE 774,167: POKE 775,2: NEW
```

```
30 DATA 72,173,141,2,208,251,104,76,26,167
```

WIZZBALL

V titulní obrazovce napište WIZZBOREWIZZ a zaručeně nebudete mít s hraním této hry žádné problémy.

Screen Eraser

Obrazovku můžete v programu jednoduše smazat PRINT CHR\$(147) nebo PRINT "<SHIFT>+<CLR>". Niž uvedený program to také dokáže, pro změnu se zajímavým efektem. Ten bude tím pěknější, čím víc bude obrazovka zaplněna. V samotném programu používejte tuto rutinu jako podprogram.

```
10 H$=CHR$(19): S$=" " : U$=S$
```

```
20 FOR A=0 TO 23: U$=U$+CHR$(157)+CHR$(17)+S$: NEXT: U$=U$+H$
```

```
30 FOR A=0 TO 12: PRINT H$;TAB(A)U$:POKE781,A: SYS59903
```

```
40 PRINT H$;TAB(39-A)U$: POKE781,24-A: SYS59903: NEXT: SYS 50692
```

S.W.I.U.

Pro všechny vyznače této skvělé střílečky existuje jeden zajímavý cheat: U průběhu hry stiskněte <H>. Nyní stiskněte současně klávesy <C> <RUN/STOP> <SHIFT> <Q> <A> a <Z> a nechejte se překvapit.

Příkaz OFF u FC III

Final Cartridge III má zase jeden příkaz, o kterém se nic nepíše ani v manuálu ani v našem článku z UIEUW 4/94. U FCBasicu můžete kdykoli zadat příkaz **OFF**, který jednoduše nastaví vektory na původní hodnoty a poté změní vektory pro load, save, chkout, chrouh, clall, clrchn. V praxi to tedy znamená, že se vypne rozšířený Basic, ale např. diskspeeder zůstane aktivovaný.

MANIAC MANSION

Pár maličkostí pro snadnější dohřání: Telefonní čísla: 1547, 2275, 5234, 3444. Trezor: 4186, 3621, 1230, 0120. Dveře od laboratoře: 5858, 3301, 7572, 8640.

Nekonečné Životy

DRUID	POKE 39271,255: SYS 5120
PARADROID	POKE 8314,123: SYS 4096
NEMESIS	POKE 39271,255: SYS5120
LICENCE TO KILL	POKE 8979,234: SYS2698
MUTANTS	POKE 39271,255: SYS 5120

POKE,PEEK&SYS pro programátory

POKE781,X: SYS59903	vymazání řádku X z obrazovky
?PEEK(43)+256*PEEK(44)	ukazuje začátek BASIC-RAM (obvykle 2048 decimálně)
?PEEK(45)+256*PEEK(46)	konec Basic programu v paměti a zač. proměnných.
POKE53272,23	přepnutí do módu malá/velká písmena
POKE53272,21	návrat do módu velká písmena/grafické znaky
POKE657,128	zakázání hardwarového přepínání módů velká písmena/graf. znaky a malá/velká písmena klávesami C a SHIFT (využití ve vlastních programech)
POKE657,0	přepínání módů opět povoleno
PRINTFRE(0)+65538	velikost volné paměti
SYS59626	skroluje obrazovku o jeden řádek nahoru

CREATURES

Thalamus/Apex 1990,D, 83% -G9,Z8,N7,29
 Creatures je úroveň arkáda, kde putujete pohádkovou zemí. Tentokrát navíc se skvělou grafikou a dobrou animací. Také hudba a zvukové efekty jsou velice slušné, líbil se i nápaditý úvod. Nechybí ani nové nápady, např. mapa hry. Když se Uáš hrdina octne v nebezpečí, nafkává jako v kresleném komiksu. Hru CREATURES si určitě nenechte ujít.

ELUIRA: Mistress of the Dark

Accolade 1991,D, 80% -G10,Z3,N9,29
 Tak, a máme tu jednu z nejslavnějších hororových adventure pro počítače všech typů. U této textovce na tajuplném zámku Uás požádá sympatická Eluira (která nemá vůbec nic společného se stejnojmenným filmem) o pomoc proti zdejší hradní paní, Emeldě. Kromě hledání bylinek, klíčů, kouzel a řešení záhad budete muset zneškodnit spoustu nepřátel. Při tom ovšem, jak jinak, potechu potoky krve. Hra má přehledné ovládání, ale je dost složitá, zvláště pokud máte německou verzi. Bohužel zdržuje přihrávání místností z disku, takže úspěch budou slavit pouze trpěliví.

STONE AGE

Eclipse 1992,D, 76% -G7,Z10,N5,28
 STONE AGE je pěkná logická hra, kde máte za úkol provést dráčka Kariho 100 podlažími podzemního labyrintu. Ze začátku jde vše lehce, ale poslední levely jsou opravdu totálně náročné. U bludištitk se pohybujete pomocí šipek, které, pokud je dáte do pohybu, tak se zastaví až o pevný bod. Proto je nutné se nejprve pořádně rozmyslet jak dál. Hru zpestřují i další maličkosti (zámký, teleparty...). STONE AGE má slušnou grafiku, hudba je skvělá, můžete poslouchat 8 různých skladeb podle Uašeho výběru a v libovolném pořadí.

FOTON

Trash Software 1992,K-D, 73% -G5,Z8,N0,27
 Tato logická hra je vůbec první českou hrou (nepočítáme-li textovky). Máte u ní za úkol provést foton, který se odráží od různých zrcadel, všemi 20 levely. FOTON má pěknou hudbu i nápad, grafika je "jen" průměrná, což ale u logické hry ani příliš nevadí. Potěší také Česká diakritika.

EON

Kingsoft 1992,D, 63% -G7,Z8,N2,27
 EON je další kosmická střílečka, tentokrát od Kingsoftu. Znovu na stokrát ohehrané téma, tentokrát s příběhem o tajemném asteroidu. Pěkná grafika, animace i hudba, ale žádný nápad a jen mírně nadprůměrná zábava. EON nejvíce připomíná známou střílečku Katakis.

MAYHEM IN MONSTERLAND

Apex Computer Productions 1993,disk,1 strana 94% -grafika10 zvuk9 nápad8 zábava10
 Mayhem je horkým kandidátem na titul hry roku '93, alespoň v oblasti akčních her. Tato excelentní úroveň arkáda má všechno, co se od takové hry očekává - skvělou grafiku, výbornou hudbu, neofeťlé nové nápady i vysokou hratelost. Draček Mayhem, kterého ve hře ovládáte, má velký úkol-učinit celý Monsterland šťastným. Ke splnění tohoto úkolu musí postupně projít pět zemí. Každá země (level) je rozdělena na část smutnou (SAD) a šťastnou (HAPPY). U části SAD musí Mayhem nasbírat dostatek huždného prachu, který získá od zlych příšerek skákáním po jejich hlavách. Pomocí tohoto prachu pak Mayhemova máma učiní danou zemi šťastnou a nastává část Happy, kde sbíráte bonusy a hvězdy. Hra má pěkné intro i závěrečnou sekvenci, udivující je velké množství odlišné graficky zpracovaných prostředí - v každém levelu jich naleznete několik. Tvůrci Mayhema se také úspěšně pokusili o zaplnění celé obrazovky grafikou a ne jen o precizní vykreslení pozadí na plošinkách, jak to známe z Giany i mnohých jiných her. U pozadí vidíte křoví, mraky, hory atd. Také animace je velmi dobrá, scrolling velmi rychlý a plynulý. I po hudební stránce se autoři vytáhli, v každém levelu několik různých hudeb, pěkné zvukové efekty. Mayhem má i dobré nové nápady - zaujalo např. rozdělení levelů (téměř černobílá grafika u části SAD ostře kontrastuje s pestrostí barev u části HAPPY), možnost zrychlení Mayhema tak, že může zničit příšery silou své rychlosti, různorodost prostředí (les, plošinky, pilíře, pevná země, podzemní chodby...) i příšerek (žáby, sovy, ptáci, dinosaui, dráči...). Dále různé skrývčky, popříadě před Mayhemem. U Mayhema si užijete spoustu zábavy a pokud si jej jednou zahrájete, tak se ke Gianě už zaručeně nevrátíte - její scrolling je proti Mayhemovi velice pomalý.

BOLO

First Blood 1993,D, 55% -G4,Z8,N4,26
 Bolo je akční hra pro dva hráče. Ti se pohybují na rozlehlém území s tanky a střílejí do věží, které jsou po hráčím poli různě roztroušené. Po sestřelení každé věže se musí vrátit na základnu. Až postřílejí všechny věže, nastává další level. Tolik u kostce k samotné hře. Bohužel grafika je hrubě nedokonalá, ani s novými nápady si nedali autoři práci. Jediný faktor, který snese přísnější kritéria, je pěkná hudba.

FRED'S BACK

Markt&Technik 1993,D, 81% -G9,Z9,N6,29
 Tato úroveň arkáda má tradiční přednosti (výborné zpracování) ale bohužel i nedostatky (absence nových nápadů). U arkáde ovládáte malého človička, který má jen hlavu a nohy. U každém levelu musí posbírat všechny diamanty. Hra má 10 levelů, se stále se zvětšující rozsáhlostí. Fred se musí po cestě posilňovat ovocem, protože pokud energie klesne, tak se Fred nejdříve přestane usmívat, pak zezelená a nakonec ztratí život. Podobně jako u Gianě můžete sbírat různé pomůcky - střešbu, nový život, záchranný nápoj... A záporý? Pouze dva druhy příšerek, grafika je sice výborně prokreslená, ale stále stejná (stále stejné hříby, květiny, stromy, plošinky...). Ale i tak tato hra za zahrátí rozhodně stojí.

FRED'S BACK II

Verlag 1993,D, 87% -G10,Z9,N5,Z10
 Pokračování Freda na sebe nedalo dlouhou čekat. Autoři vylepšili grafiku, přibýly zajímavé nové příšerky a místnosti pro sbírání diamantů. S novými nápady si příliš práce nedali (stejný typ grafiky, stejné ovládání i design, stejný princip), ale ve všech ostatních ohledech převyšuje Fred II první díl. Hra je díky novým, pohyblivějším a zákeřnějším příšerkám náročnější než snadný první díl. Fred II má 11 levelů. A jak autoři píší v úvodním intru, můžeme se už těšit na třetí díl. (PP)

Zimní olympiády

Užbec první firmou, kterou napadlo spojit více sportů do jednoho programu - a přenést nám tak na obrazovky našich počítačů olympiády - je firma Epyx. Od roku 1984 začala chrlit spousty olympiád - klasických i netradičních. Určitě znáte SUMMER GAMES I a II, nezapomenutelné WINTER GAMES a z netradičních olympiád např. CALIFORNIA GAMES, WORLD GAMES, STREET SPORTS. A protože od roku 1984 už uplynulo celé desetiletí, vývoj se nezastavil. Podívejme se nyní na zimní olympiády. A abychom měli s čím srovnávat, uvádíme také recenzi šatíčekých, ale excelentních WINTER GAMES.

WINTER GAMES Epyx Inc. 1985, K-D, **86%** -G9,Z8,N9,Z9
WINTER GAMES (dále WG) se sedmi sportovními disciplínami (lyžařská akrobacie, biatlon, krasobruslení (krátký program a volná jízda), skok na lyžích, rychlobruslení, bobý) na svou dobu překvapila skvělou grafikou, která je i na dnešní dobu výsoce nadprůměrná. Také hudba a zvukové efekty příliš nezaostávají. U většiny disciplín má velmi pěkné provedení, hře dodává na atraktivnosti možnost hry osmi hráčů, výběr státu, úvodní ceremoniál. U WINTER GAMES se dobře pobavíte, nechybí ani humor. Jediným stínem je nepřítomnost speederu - čekání je velmi nepřijemné.

THE GAMES = WINTER EDITION 1988, D, **70%** -G7,Z8,N6,Z7
Represe Epyxu do klasických olympiád po třech letech nepřinesla to, co si celý svět počítačových hráčů sliboval. Na hře je až příliš patrné, že od firmy odešli grafici známí z WG. Grafika ještě není špatná, ale není to už ono. Hudba zůstala na stejné úrovni jako ve WG. Epyx zde uvedl několik jiných sportů než ve WG (slalom, běžecské lyžování, jízda na saních) i přepracování sportů známých z WG (skok na lyžích, krasobruslení, rychlobruslení). Hra ke své škodě kopíruje systém menu z WG. Ještě nejvíce se líbil zahajovací i závěrečný ceremoniál. Z disciplín dopadlo nejlépe krasobruslení a skoky na lyžích. Celkově ale, i přes rychlý speeder je THE GAMES: WINTER EDITION spíše zklamáním než čímkoli jiným.

WINTER SUPERSPORTS '92 Flair 1992, D, **90%** -G10,Z9,N7,Z9
Celých osm let musely legendární WINTER GAMES čekat na svého důstojného nástupce. V roce 1992 se jím totiž stal program WINTER SUPERSPORTS '92 od Flair Software. Je s podivem, kolik skvělé grafiky a hudby se podařilo autorům natěsnat na 1/2 diskety. Grafika je naprosto fantasticky nepřekonatelná, hlavně statické obrázky. I disciplíny na bobářské a rychlobruslařské dráze jsou výborné provedeny. Jedinou výhradou máme ke grafickému zpracování disciplín na sjezdovce, ale i tak si grafika zaslouží známku 10. Hudba v úvodu je také skvělá, ale zde bilancí kazi poněkud slabší zvukové efekty. Hra má sice osm disciplín, ale ty se odehrávají na pouhých třech sportovištích (sjezdovka, bobářská a rychlobruslařská dráha). WSS '92 mají také v dnešní době už nepostradatelný speeder, takže o dobrou zábavu nebude nouze. Pokud bych si měl dnes vybrat mezi WSS '92 a WG, tak bych asi volil WSS '92. Skvělá grafika, hudba i speeder dokáží zakrýt onu už zmiňovanou malou rozmanitost prostředí. (PP)

CRAZY CARS III

Titus 1992, I, **80%** -G7,Z8,N8,Z9
CCS jsou další pěknou autíčkovou hrou, která byla vyrobena i ve verzi pro C64. Děj hry se odehrává v USA, kromě klasických automobilových závodů je zde i strategická část - opravy auta, sázky se soupeři... Cílem je vyhrát v závodech tolik peněz, abyste si mohli koupit vstupenku na velký závod o kvalifikaci do vyšší divize. Kouzlo hry tkví především ve strategické části. Také Vaši soupeři při závodech jezdí chytře - brání Vám v předjíždění, snaží se Vás nabourat. Hra má dobrou hudbu a i když grafické zpracování závodu není valné, tak se u CCS určitě dobře pobavíte.

LOCOMOTION

Kingsoft 1992, D, **81%** -G8,Z9,N7,Z9
Tato logická hra jistě potěší milovníky her jako např. TRAFFIC. Ano, jedná se zde o řízení železničního provozu. Musíte "přehazovat" vóhbyky tak, aby se vlaky nesrazily a dorazily do cílové stanice. Zpracování grafiky je dobré, výrobce dokonce k programu přibalil i editor trati. Hudba je velmi příjemná a neutírává, zvukové efekty podřádné. Pokud se necháte do hry jednou vtáhnout, odmění se Vám dlouhodobou zábavou.

ALIEN 3

Probe software 1992, D, **46%** -G7,Z5,N2,Z4
A máme tu další hru podle filmu, tentokrát na motivy Utefelce 3. Hned úvodem je třeba říct, že tato hra má se skvělým stejnojmenným filmem společného tak málo, jak se jen dá. Tedy jen prostředí. A i to vyniká svou jednodušností. Jedná se o bezduchou bludišťovko-střilečku, kde střelíte bezduché vetřelce (na rozdíl od filmu) a zachraňujete lidi. Ještě tak na grafiku se dá dívat. Zvukové efekty a hudba průměrné, o nápadu se zde nedá hovořit a o kvalitní zábavě také ne. Opravdu "originální" hra!

SIMPSONS

Ocean 1991, D, **52%** -G5,Z6,N4,Z5
Viděli jste-li někdy epizodu z TV seriálu Simpsonovi, pak stejnojmennou hru od Oceanu ani hrát nemusíte. Je to totiž klasická úrovnová arkáda, bohužel ve velmi slabém provedení. Ouláďáte zde Bárta, který provádí různé skopičiny. Ten k tomu má účinné pomůcky - prak, rakety, spraye. Uhodně jen pro skalní příznivce povedené rodinky. (PS)

SUBSONIC

Software Creations 1992,K-D, 41% -65,28,N1,26

SUBSONIC je typickým představitelem průměrných stříleček, jakých jsme už stovky viděli a nepochybně ještě uvidíme. Ue hře na Vaši kosmickou loď nalétávají rakety, které musíte sestřelovat. A přitom Vaše loď stojí, tj. pozadí neskolouje. Průměrná grafika a pěkná hudba, ale nápady se vytratily kamsi pryč. Subsonic jako by z oka vypadl o rok starší hře Mega Phoenix.

CJ IN USA

Genesis Software 1991,K-D, 72% -68,27,N6,28

Tato hra je celkem roztomilá úrovníová arkáda, ve které jste v roli slůněte procházejícího USA. Každá z úrovní je celkem rozsáhlá a obtížná, kromě běžných je zde i pár neobvyklých potvůrek - mrak, který do Vás pálí blesky, praclouček se sekerou... Grafika se řadí do lepšího průměru, hudba také nezaostává; ale škoda, že se po chvíli opakuje. CJ in USA může být odpočinkovou zábavou pro každého.

PRINCE OF YOLK FOLK

Codemasters 1992,K-D, 70% -67,28,N6,27

A nyní tu máme zatím poslední ze série her Dizzy, jakýsi Dizzy VI. Je to příběh malého, neposedného vejce ve velké zemi ve hře typu skákačko - chodičko - seber - použij adventure. Tentokrát je Vaším úkolem záchrana princezny Daisy. Grafika typicky "DIZZYovská", slušná hudba i dobrá zábava. Jen nápadů je díky množství předešlých dílů poněkud méně.

1ST DIVISION MANAGER

Codemasters 1993,K,73% -67,28,N7,28

Jak už je z názvu vidět, jedná se o fotbalový manager, tentokrát z anglické nejvyšší soutěže. Zvolíte si svůj tým, počítač Vám dá do začátku nějaké peníze a můžete začít. Hrajete ligu a pohár, máte na starosti trénink hráčů, přestupy, určujete obsazení jednotlivých postů v jednotlivých zápasech atd. Máte i další možnosti. Samotný zápas sledujete shora, grafika je lehce nadprůměrná, hudba a zvuky dobré.

ARNIE

Trash 1992,K-D, 80% -69,29,N6,27

Firma Trash přináší velmi pěknou 3D střílečku. Ano, big Arnie je opět v akci. Musí se probít celou tlupou vojáků, odolávat nájezdům tanků, letadel, musí se vyhýbat raketám a bombám. Celá hra je doprovázena skvělou hudbou a perfektními zvukovými efekty. Pokud si zvolíte hru bez tréneru, tak se i pokročilí hráči určitě zapotí, než se dostanou k cíli. ARNIE je určen především pro ty, kteří milují krev a střílení.(JK)

GOLDEN AXE

SEGA/Virgin 1990,K-D, 81% -68,29,N7,29

GOLDEN AXE se řadí k nejúspěšněji převedeným hrám z automatů na domácí počítače. V této ryze akční hře musíte pobít mraky nepřátel a dostat se do hradu, kde sídlí Death Adder, bojovník, který ublížil Vaší rodině. Musíte pobít několik desítek nepřátel v pěti levelech, než se dostanete k samotnému Aderovi. Občas na cestě naleznete skřítky, kteří Vám dají kouzlo pro ulehčení boje nebo jídlo. Grafika všech postav i pozadí je dobře prokreslená, také hudba skvěle podbarvuje děj.

NEW ZEALAND STORY

??? 1989,K-D, 81% -69,28,N7,29

Tato hra je bezesporu jednou z nejslavnějších úrovníových arkád pro osmibity. U roli malého kačátka procházíte Novým Zélandem a osvočujete je jiná, v klecích zavázaná kačátka. Obtížnost se level od levelu zvyšuje, úrovně jsou stále rozlehlejší, nepřátel přibývá. Ještěže můžete sbírat bonusy a nové zbraně. Skvělá grafika, výborná hudba, která se ale bohužel po chvíli opakuje, nechybí nové nápady ani kopec výborné zábavy.

MUZZY ZOOHYTE

Markt&Technik 1992,D, 85% -66,210,N9,29

Logické hry pro C 64 prožívají v posledních letech nebývalý rozmach. MUZZY ZOOHYTE se naštěstí řadí k těm nadprůměrným. Ideou hry je posouvání několika barevných koulí k stejné barevné označeným boxům. U tom Vám oušem brání jak nebarevné koule, tak bludiště, ve kterém se pohybuje. Hra má 20 levelů, ty poslední jsou přímo nehorázně těžké. Grafika odpovídá zaměření hry, hudba je skvělá.

TERMINATOR II

Ocean 1991,K-D, 55% -69,25,N3,26

Tato hra od Oceanu kopíruje děj stejnojmenného filmu. Bohužel se Ocean ani tentokrát příliš nevyznamenal. Co hře chybí především, to jsou nové nápady. Z devíti levelů se některé s malými obměnami opakují, ještěže má hra alespoň dvě logické mezihry. Hudbu uslyšíte jen v úvodním intru, jinak hru provázejí jen nepřilíhly vydařené zvukové efekty. Grafika je sice pěkná, ale sama o sobě ještě dobrou hru nedělá.

SPACE GUN

Taito/Ocean 1992,D, 45% -67,27,N2,25

SPACE GUN je střílečka se zaměřováním na motivy veselců. Pohybujete se po kosmické lodi a ničíte nejroznější mutanty. Intro je efektní, ale jinak žádné nové nápady. Scrolling grafiky je pomalý. Dále nemá smysl psát, hodnocení hovoří za vše.

R-TYPE

Electric Dreams/Rainbow Arts 1988,K-D, 77% -67,28,N7,28

R-TYPE je veskrze známá a rozšířená střílečka, která se stala vzorem pro velké množství pokračovatelů. Na kosmické základně ve slušné 2D grafice Vaše raketka prochází spoustou levelů. Už na začátku máme možnost volby síly střely a postupně, jak přibývá nepřátel, tak si můžete svoji palebnou sílu zvyšovat množstvím bonusů. Ke hře hraje celkem slušná hudba, najdou se i nové nápady a výsledkem je dobrá zábava.

THE EIDOLON

Lucasfilm Games 1985,D, 80% -66,27,N10,29

Tato starší, ale skvělá 3D vektorová simulace je odrůdou dungeonu. Hra má osm levelů, v podzemním bludišti musíte nejdříve najít a zničit příšery, které ovládají různé klenoty. Tyto klenoty Vám pak umožní otevřít bariéry a utkat se s drakem. Když ho zničíte, dostáváte se do další úrovně. Energie i střelbu Vám obstarávají koule různých barev. Hra je časově ohraničená, rozsáhlost bludiště i síla draka level od levelu stoupá. Rychlost pohybu chodbami je více než dobrá, hru provázejí pěkné zvukové efekty. (FP)

NEWSROOM

(U tomto čísle ještě dokončujeme manuál k programu NEWSROOM, ale příště už se budeme zabývat aktuálními tématy.)

Označení bloku - nastavte kurzor na první znak, stiskněte spoušť, nastavte na poslední znak a opět stiskněte. S takto označeným blokem můžete provádět následující operace:

smazat - stiskněte DEL, **kopírovat** - CTRL+C, nové nastavení místa, CTRL+W, **přesunout** - DEL, nové nastavení místa, CTRL+W

Poznámka: Pokud má kurzor podobu ruky a stisknete CTRL+W, bude označený blok přenesen na konec textu.

Panel je hotov

Zkontrolujte ještě jednou text a fotografie na panelu a poté jej uložte na disketu. **POZOR !!** Soubor panelu na disketě obsahuje pouze názvy fotografií a proto musí být panel i na něm uložené fotografie uloženy na stejné disketě.

LAYOUT skládání strany

Po zvolení této části programu se na obrazovce objeví 4 volby:

LAYOUT A PAGE WITH A BANNER - skládání strany s titulkem

LAYOUT A PAGE WITHOUT A BANNER - skládání strany bez titulku

LOAD A PAGE FROM A DATA DISK - natažení stránky z datové diskety

RETURN TO MENU - návrat do hlavního MENU

Pokud si vyberete jednu z funkcí skládání strany, musíte odpovědět na otázku, týkající se formátu použitého papíru. Naše klasická stránka A4 odpovídá formátu **LETTER SIZE**.

Nyní uložte do disketové jednotky datovou disketu. Vyberte pole titulků nebo některý z panelů, který chcete zaplnit a stiskněte spoušť. V označeném poli se zobrazí názvy všech souborů, které připadají v úvahu pro jeho zaplnění. Zvolte soubor a stiskněte spoušť. Vybraný panel (titulek) bude přiřazen danému poli a jeho název se v něm zobrazí. Jestliže na disketě požadovaný panel není, vyměňte disketu a zvolte **NEW DISK**. Tento postup opakujte pro všechna pole stránky. Chybně zvolený panel prostě nahraďte správným. K uložení stránky vyberte nabídku **SAVE**. Dále zvolte jednu ze dvou možností:

SAVE PAGE LAYOUT FILE TO SOME DATA DISK - zápis souboru strany na tomtéž disku

CREATE A NEW PAGE DATA DISK - vytvoření nového disku s daty o složení strany

V prvním případě se soubor stránky uloží na disketu, která se nachází v jednotce. Druhá volba umožňuje zkopírování potřebných souborů dat z jedné nebo více zdrojových (**SOURCE**) disket na cílovou (**DESTINATION**) datovou disketu. Pokud se na zdrojové a cílové disketě nacházejí soubory o stejném názvu, dá vám program možnost zvolit si, jestli soubory na cílové disketě chcete nahradit stejnojmennými soubory z diskety zdrojové:

REPLACE ALL EXISTING FILES - nahradí všechny soubory se shodnými názvy

REPLACE SOME FILES - u každého souboru jednotlivě rozhodnete, má či nemá-li být nahrazen, **REPLACE NO EXISTING FILES** - žádný soubor cílové diskety nebude nahrazen souborem zdrojové diskety o stejném názvu.

Pokud chcete upravovat některou dříve uloženou stránku, vyberte **LAYOUT**, uložte datový disk a zvolte **LOAD A PAGE FROM A DATA DISK**. Na obrazovce se objeví seznam stránek, uložených na disketě. Vyberte požadovaný název a stiskněte spoušť. Zobrazí se stránka s rozmístěním panelů a tu nyní můžete podle libosti upravovat. Po dokončení ji nezapomeňte opět uložit na disketu!

WIRE SERVICE - přenos informací

Program NEWSROOM vám umožňuje výměnu fotografií, panelů, titulků nebo celých stran s jiným počítačem pomocí modemu. Po zvolení **WIRE SERVICE** se objeví následující nabídka:

CHANGE THE MODEM SETUP - změna parametrů modemu, **RECIVE DATA** - příjem dat, **SEND DATA** - vysílání dat, **MENU** - návrat do hlavního MENU.

Na obrazovce je přitom vypsané aktuální nastavení modemu. Aby spolu mohly počítače komunikovat, musíte nastavit stejnou rychlost přenosu (**BAUD RATE**). Rychlost je třeba nastavit před každým přenosem.

PRESS - tiskárna

Zapněte tiskárnu, vyberte **PRESS** a zvolte jednu z následujících možností:

CHANGE SETUP - nastavení parametrů tiskárny, **PRINT PAGE** - tisk celé strany, **PRINT PANEL** - tisk panelu, **PRINT BANNER** - tisk titulku, **PRINT PHOTO** - tisk fotografie, **MENU** - návrat do hlavního MENU

Vyberte některou z možností a vložte do jednotky datový disk. Program vyhledá a zobrazí seznam souborů příslušného typu. Zvolte si soubor a stiskněte spoušť. Dříve než přistoupíte k tisku, překontrolujte si nastavení parametrů tiskárny. Pokud neodpovídají vaší tiskárně, vyberte nejprve **CHANGE SETUP**. Parametry stačí nastavit jednou.

(C&G, zpracoval PS)

SUPERCARS

Gremlin 1991,K-D, 82% -69,27,N7,Z10

Po úspěšné hře Lotus ETC přišel Gremlin s dalším hitem - SUPERCARS. U této hře jste současně závodníkem, manažerem i mechanikem. Začínáte v nejnižší výkonnostní třídě s nejslabším sportovním vozem. U každé třídě absolvujete celkem 9 tratí. Pokud si vedete dobře a získáváte přední umístění, tak se velikost vašeho konta zvyšuje a než projedete jednou třídou (devět tratí), máte nařeteno na novou úroveň, nebo alespoň výkonnější motor. Pokud jezdíte špatně, tak se sotva držíte nad vodou. A když zajedete v některém závodě na horším než třetím místě, tak pro Vás hra končí a musíte začít od začátku.

Po každém úspěšném závodě Vám sice na kontě přibude tučná sumička, ale benzín, pneumatiky a další opravy Vám zisk sniží. Po každém závodě musíte zajet s vozem do garáže, kde Vám doplní palivo, vyvrtní pneumatiky, opraví motor. Může se zde posilnit i Uáš závodník. Také můžete koupit zajímavé doplňky - urychlovač auta, zvýšení pohyblivosti Vašeho auta, zpevnění karoserie atd. Můžete koupit i raketku a pak ji vypálit po vašich bezbranných soupeřích, kteří jsou tím vyřazeni z boje.

Závod od závodu se obtížnost zvyšuje, přibývá překážek na trati, soutěžních okruhů a také Vašich soupeřů. Ušechna auta uvidíte na trati shora. Grafika je tradičně skvělá, jen občas vadí trhaný pohyb automobilů. Hra má pěknou hudbu, škoda jen, že se po chvíli opakuje. Také zvukové efekty v průběhu závodu jsou solidní. Supercars mají i dobrou hrátelnost, určitě se skvěle pobavíte. Existuje už i Supercars II, kde je mj. možnost současně hry dvou hráčů. Ale okolo C 64 verze je zatím ticho na pěšině. (PP)

MOONFALL

21st Century Ent. 1992,K-D, 87% -69,27,N8,Z10

Pamatujete se ještě na starou dobrou nepřekonanou strategii ELITE? Tak MOONFALL od 21 st Century Entertainment je variací na toto téma.

Ale přesto je zde několik základních odlišností. Zatímco u ELITE se pohybuje po celém vesmíru, tak MOONFALL je zasazen jen na jeden měsíc. Co dále je zde jiné oproti Elite? Je toho, po pravdě řečeno, spousta: Barevná grafika, větší množství zbraní, rychlejší animace, množství detailů na povrchu planety, lépe zpracovaná přístořevá deska. Na obloze vidíte slunce, které vychází a zapadá, také barva oblohy se mění. Mapa má 8 možných rozlišení.

Po přistání na základně se můžete procházet chodbami města, které jsou vektorově simulovány. Ue městě se kromě překupníka vyplatí navštívit hospodu, kde Vám opraví loď a někdy se dozvíte tip na zajímavý obchod. Obchod? Ano, základní ideou celé hry je stejné jako u Elite nákup a prodej zboží. Místní měna se nazývá lunarius. Faktem je, že se pošdně započítá, než dáte dohromady sto tisíc lunariů, abyste mohli koupit základnu nebo celé město. Ovšem to předpokládá, že Uáš dříve nezničí některý z místních pirátů. Moonfall je více než rovnocenný partner pro ELITE. Snad tedy zaujme i Uás. (PS)

MANIAC MANSION

Lucasfilm 1987,I, 77% -69,24,N9,Z10

Před dvaceti lety... Na Zemi dopadl meteorit. Profesor Fred, blízko jehož domu meteorit dopadl, se snaží tuto událost zatajit a využít meteorit pro své účely. Dr. Fred s povedenou rodinkou (manželka Edna a syn Ed) potřebuje pro své pokusy lidský mozek. Ušší tedy zvedavou Sandy do hlubin svého strašidelného domu. Sandin přítel David se spolu s dalšími dvěma přáteli vydává Sandy osvobodit. Stanou tedy před domem profesora Freda... Ano, přesně takhle Uás uvede Lucasfilm Games do děje skvělé textové adventury MANIAC MANSION. U roli Davida vedete skupinu přátel proti Dr. Fredovi. Vyberete si ze sedmi osob dvě, které se budou podílet na osvobození Sandy.

Nyní už můžete smále vstoupit do šilencova domu. Stačí jen odsunout rohožku, pod kterou je klíč, a odemčít hlavní dveře. U průběhu hry projdete několikrát celým domem. Pro dohrání až do konce musíte sebrat mnoho předmětů a pak je vhodně použít. Také si musíte dávat pozor na všechny tři obyvatele domu. Jak Uás totiž uvidí (a chytí) tak se dostanete do vězení. Pokud máte starý rezavý klíč, tak se sice hravě dostanete ven, ale ten získáte asi až u poloviny hry. Do té doby se může jeden z přátel (je-li jich ve vězení více) dostat ven pouze tak, že jedna osoba stlačí uvolňovací cihlu a dveře se na chvíli otevrou. Také k vyřešení dalších úkolů a problémů se bez týmové spolupráce neobejdete. Pokud nemáte manuál, tak budete po domě hodně dlouho bloudit, než se Uám podaří dohrát hru do konce. MANIAC MANSION má výbornou grafiku, je zde hodně nových nápadů, legrace i napětí a zábava. Jen zvuková stránka zůstává poněkud pozadu, ale i tak pro Uás Lucasfilm připravil výbornou zábavu na mnoho večerů. (PP)

Hitparáda

1.	MANIAC MANSION	6.(7)	P.P. HAMMER
2.(1)	GIANA SISTERS	7.(12)	LAST NINJA III
3.	RICK DANGEROUS II	8.	MOONFALL
4.(8)	SIM CITY	9.(6)	TEST DRIVE
5.(4)	ACE	10.(3)	LOTUS ETC

U přístím čísle najdete:

Operační systémy, Tiskárny pro C 64 (III.), Novinky, Databáze pro C 64, Golden Axe, Sub Sonic, Muzzy Zoophyte, Volk Folk Dizzy, New Zealand Story, Atomix, Elvira I,II,III, Crazy Cars III, Info C 64 klubuu...